

STRATEGISCHE
VISIENOTA
CULTUREEL ERFGOED

31.03.2021

INHOUD

I.	HET CULTUREEL-ERFgoedLANDSCHAP VAN DE TOEKOMST	6
II.	ACHT BELEIDSPRIORITEITEN	11
1	VERDIEPEN VAN DE KENNIS OVER CULTUREEL erfgoed EN CULTUREEL-ERFgoedWERKING	11
1.1	Ontwikkelen langetermijnvisie	11
1.2	Op punt stellen van de monitoring van beleidsrelevante gegevens	12
1.3	Inzet op beleidsrelevant onderzoek	13
2	INZET OP EEN RIJK EN DIVERS CULTUREEL-ERFgoedLANDSCHAP	14
2.1	Financiële versterking	14
2.2	De ondersteuning via het Cultureelerfgoeddecreet	15
2.3	Belang van samenwerken en netwerken	19
2.4	Duurzaamheid als kern van cultureel-erfgoedwerking	20
2.5	Eigenheid binnen een gemeenschappelijk kader	20
3	ERFgoedZORG CENTRAAL	22
3.1	Accenten voor erfgoedzorg	22
3.2	Regierol voor een afgestemd depotbeleid	26
4	AANMOEDIGEN EN VERSTERKEN VAN DE DIGITALE TRANSFORMATIE	30
4.1	Het Museum van Vlaanderen en het belang van digitale interactie	30
4.2	Digitale transformatie vanuit een netwerkmodel	31
4.3	Vier pijlers in het beleid voor digitale transformatie	32
5	IEDEREEN VOOR erfgoed, erfgoed VOOR IEDEREEN	35
5.1	Iedereen voor erfgoed	35
5.2	Erfgoed voor iedereen	36
6	VERSTERKEN VAN DE ZAKELIJKE WERKING	39
6.1	Motivatiedevraag en belang van cultureel ondernemerschap	39
6.2	Een transparante financiering en de zakelijke basisinformatie in aanvragen	40
6.3	Het beperken van structuren en overhead	40
6.4	Goed bestuur	41
6.5	Een kwaliteitsvol personeels- en vrijwilligersbeleid	41
6.6	Ondersteuning voor de verdere kennisopbouw	42
7	STIMULEREN VAN DE INTERNATIONALE CULTUREEL-ERFgoedWERKING	43
7.1	Structurele afstemming over internationaal beleid	43
7.2	Internationaal publieksbereik	44
7.3	Kennisdeling	44
7.4	Ondersteuning internationale werking	45
7.5	Internationale kaders en standaarden	45
8	AFSTEMMING BINNEN HET BREDERE CULTUURBELEID, MET ANDERE BELEIDSDOMEINEN EN BESTUURNIVEAUS	47
8.1	Afstemming binnen het brede cultuurbeleid	47
8.2	Afstemming met andere beleidsdomeinen	49
8.3	Afstemming met andere bestuursniveaus	52

////////////////////////////////////

III. UITVOERING VAN HET CULTUREELERFGOEDDECREET53
1 OPTIMALISERING CULTUREELERFGOEDDECREET53
2 TOETSING BELEIDSPRIORITEITEN55
2.1 Nadere bepaling bij decretale criteria 55
2.2 Aandachtspunten voor criterium Strategische Visienota Cultureel Erfgoed 55

WOORD VOORAF

Op 1 april 2021 leg ik als minister van Cultuur mijn Strategische Visienota Cultureel Erfgoed voor aan het Vlaams Parlement. Daarbij houd ik rekening met de beleidslijnen van het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 en bouw ik verder op mijn beleidsnota Cultuur en de conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen' uit 2016. In mijn visienota concretiseer ik het cultureel-erfgoedbeleid door prioriteiten en aandachtspunten mee te geven voor de volgende beleidsperiode. Prioritair zijn die gericht op de uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet. Op die manier wil ik, voorafgaand aan toekomstige beleidsmaatregelen en subsidiebeslissingen, duidelijke accenten leggen en ook het debat stimuleren over wat essentieel is voor de vitaliteit en de verdere ontwikkeling van het cultureel-erfgoedlandschap in Vlaanderen. Uiteraard neem ik mijn verantwoordelijkheid voor Brussel en geldt deze visie ook voor de Nederlandstalige cultureel-erfgoedwerking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In samenspraak met het Departement Cultuur, Jeugd en Media startte ik een traject op voor de voorbereiding van deze strategische visienota. Een eerste stap hierin was het opstellen van een omgevingsanalyse en het in kaart brengen van de uitdagingen voor de cultureel-erfgoedsector. Hiervoor vertrokken we van het beleidsadvies en de sectoranalyse, eind 2019 opgesteld door de Adviescommissie cultureel erfgoed en de voorzitters en ondervoorzitters van de beoordelingscommissies uit de grote cultureel-erfgoedronde 2019-2023. Eind 2020 werden het beleidsadvies en de sectoranalyse geactualiseerd, na de erfgoedconvenantenronde 2021-2026. FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed en mijn departement formuleerden opmerkingen en aanvullingen op deze teksten en stemden hierover af met de Adviescommissie.

De volgende stap was de terugkoppeling van de voorlopige bevindingen met de brede cultureel-erfgoedsector. In het voorjaar van 2020 organiseerden we overleg met de erkende en gesubsidieerde organisaties. Zo werden alle erkende en gesubsidieerde musea, archiefinstellingen en erfgoedbibliotheek, de regionale en landelijke dienstverlenende rollen, en ook de erfgoedtijdschriften betrokken bij de opmaak van de visienota. Daarnaast planden we thematisch overleg, overleg met andere beleidsdomeinen en een dialoog met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Ook de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media bezorgde ons haar 'Advies in aanloop naar de Strategische Visienota Kunsten en de Strategische Visienota Cultureel Erfgoed'. De sectorale belangenbehartiger, Overleg Cultureel Erfgoed, was nauw bij de gesprekken betrokken. In samenspraak met hen organiseerden we een afsluitend overleg met vertegenwoordigers van de deelsectoren, om de bevindingen en de resterende knelpunten te bespreken.

Doorheen het hele traject toonde de cultureel-erfgoedsector zich erg geëngageerd. Heel wat deelsectoren bezorgden ook bijkomende nota's en analyses. Via de belangenbehartiger nam de sector ook gemeenschappelijke standpunten in. Globaal is er eensgezindheid over de uitdagingen voor de cultureel-erfgoedsector.

I. HET CULTUREEL-ERFGOEDLANDSCHAP VAN DE TOEKOMST

Vandaag houdt het coronavirus al een jaar lang de samenleving in zijn greep. De crisis toont aan hoezeer we cultuur nodig hebben, voor onze ontwikkeling als individu, maar ook als maatschappelijk bindmiddel. In cultuur ontmoeten we elkaar, leren we nieuwe zaken, herkennen we ons – of net niet. Cultuur daagt ons uit na te denken wie we zijn en waarom we doen wat we doen.

Cultureel-erfgoedorganisaties zijn, zoals alle onderdelen van de cultuursector, sterk geraakt door de coronacrisis, al varieert de impact van organisatie tot organisatie. De fysieke publiekswerking viel een tijdlang stil en werd vervolgens slechts geleidelijk en onvolledig hernomen. Tentoonstellingen, leeszaalwerking, publieksactiviteiten, het educatieve aanbod... maar ook heel wat dienstverlening, projectwerking en vrijwilligers voelen de gevolgen daarvan tot op vandaag. Veel collectiegebonden taken konden wel gecontinueerd worden, zeker na de eerste periode van quasi-lockdown. De crisis zorgde eveneens voor een versnelling op het digitale vlak door de grote nood aan digitale beleving.

De crisis heeft uiteraard een financiële impact op de cultureel-erfgoedsector, zeker bij musea die veel inkomsten halen uit publieksactiviteiten. De impact is nog groter bij kwetsbare groepen die actief zijn in de sector zoals freelancers en mensen zonder vast contract of leveranciers: tentoonstellingsbouwers, restaurateurs, gidsen ...

Voor het opvangen van deze gevolgen maakte ik heel wat middelen vrij. In het najaar van 2020 lanceerde ik het Noodfonds Cultuur met een budget van 30 miljoen euro, waarvan 4,8 miljoen euro naar de cultureel-erfgoedsector ging. In het kader van het relancebeleid voorzie ik 5 miljoen euro voor het digitaliseren van collecties en 2 miljoen euro voor de verdere ontwikkeling van erfgoeddatabanken. Ten slotte konden cultureel-erfgoedorganisaties ook intekenen op de culturele activiteitenpremie, die 35 miljoen euro voorzag om organisaties te ondersteunen voor het heropstarten van hun activiteiten.

Gelukkig gloort er stilaan licht aan het einde van de tunnel, al zullen we de gevolgen nog een hele tijd met ons meedragen. Daar moeten we rekening mee houden bij de plannen die we maken én in de beoordeling van dossiers. We moeten realistisch zijn, maar ook ambitieus. Cultuur speelt immers een cruciale rol in het maatschappelijke herstel na corona.

Traditie is het vuur doorgeven en niet de as aanbidden

Traditie is het vuur doorgeven en niet de as aanbidden. Deze uitspraak wordt in varianten toegeschreven aan Gustav Mahler (1860-1911), Thomas More (1478-1535) en Benjamin Franklin (1706-1790). De drie historische heren duiden elk vanuit hun vakgebied de noodzaak om voort te bouwen op de verworvenheden uit het verleden, maar dan wel op een nieuwe en levendige

////////////////////////////////////

betrekken bij het erfgoed. Cultureel erfgoed duidt waar we vandaan komen, wie we zijn en hoe we ons ontwikkelen. Het vormt mee onze identiteit: bij veranderingen kan het herkenning bieden en houvast geven – maar even goed kan het ons uitdagen en zaken tonen die we niet kennen. De verhalen over en achter ons cultureel erfgoed moeten zo veel mogelijk mensen, jong en oud, in binnen- en buitenland, bereiken. Ze moeten eigentijds zijn en aansluiten bij het Vlaanderen en de wereld van vandaag. Daarnaast vind ik het belangrijk dat we leren van erfgoed en de kennis van onze geschiedenis vergroten en verdiepen. Het ontsluiten van het diverse erfgoed van Vlaanderen en het nog bekender maken bij het brede publiek is de slagzin. Daarom blijven participatie, toeleiding, presentatie en promotie enorm belangrijke facetten in de werking van de brede cultureel-erfgoedsector.

Acht beleidsprioriteiten

In deze visienota richt ik mij in hoofdzaak op de ondersteuning van erkende en gesubsidieerde cultureel-erfgoedorganisaties via het Cultureelerfgoeddecreet. Ik verduidelijk mijn doelstellingen voor deze spelers aan de hand van een aantal beleidsprioriteiten bij de uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet. Het zijn belangrijke aandachtspunten om de komende jaren het cultureel-erfgoedbeleid vorm te geven en te concretiseren, prioritair wat betreft het erkennen en ondersteunen van cultureel-erfgoedorganisaties. Dat maakt het meteen ook tot een leidraad die de beoordelaars moet bijstaan in hun werkzaamheden.

Het mag duidelijk zijn dat deze visienota geen eindpunt is, maar een startpunt om met de uitdagingen aan de slag te gaan. Bijkomende initiatieven en noodzakelijke optimalisaties, bijvoorbeeld aan het Cultureelerfgoeddecreet, zullen steeds gebeuren in samenspraak met de brede sector: de regionale en de landelijke spelers, het steunpunt, de belangenbehartiger en de lokale overheden.

Op basis van mijn inzichten en het uitgebreide voortraject dat gelopen werd, koos ik ervoor om mijn beleidsprioriteiten te clusteren rond acht thema's. De krachtlijnen ervan licht ik in het tweede luik van de nota toe. Ze luiden als volgt:

- 1 Verdiepen van de kennis over cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking
- 2 Inzet op een rijk en divers cultureel-erfgoedlandschap
- 3 Erfgoedzorg centraal
- 4 Aanmoedigen en versterken van digitale transformatie
- 5 Iedereen voor erfgoed – erfgoed voor iedereen
- 6 Versterken van de zakelijke werking
- 7 Stimuleren van de internationale cultureel-erfgoedwerking
- 8 Afstemming met brede cultuurbeleid, andere beleidsdomeinen en bestuursniveaus

Tot slot belicht ik in een derde luik nog kort de geplande wijzigingen aan het Cultureelerfgoeddecreet en nadere bepalingen en aandachtspunten die ik aan de beoordelingscommissies aanreik om de dossiers zo goed mogelijk te beoordelen.

//

Naast de kwantitatieve registratie van de bezoekers is ook het kwalitatieve publieksonderzoek belangrijk. Het afnemen en verwerken van een publieksonderzoek is bijzonder arbeidsintensief en de meeste cultureel-erfgoedorganisaties komen er niet toe om dit structureel aan te pakken. De komende periode zetten mijn departement, het Kenniscentrum Cultuur- en Mediaparticipatie en FARO daarom verder in op een laagdrempelige methodologie en breed inzetbare instrumenten voor publieksonderzoek.

1.3 INZET OP BELEIDSRELEVANT ONDERZOEK

Heel wat culturele actoren voeren relevant onderzoek uit voor het op punt stellen of bijsturen van het beleid. In eerste instantie betreft dit de zogenaamde 'bovenbouw' (onder meer de steunpunten) en het departement Cultuur, Jeugd en Media. Om deze kennisvergaring efficiënt en complementair te laten verlopen, sloot het departement recent met de verschillende steunpunten een 'Afsprakenkader onderzoek'. De focus ligt daarbij op de samenwerking rond beleidsrelevant cultuuronderzoek en monitoring, om de mogelijkheden en de impact van het gevoerde onderzoek te versterken. Het departement en de steunpunten concretiseren het 'Afsprakenkader onderzoek' verder door de opmaak van een agenda beleidsrelevant cultuuronderzoek en een jaarlijkse onderzoekskalender.

Uiteraard is de academische sector hierbij een cruciale partner (zie II. 8.2.4 De academische sector) maar ook heel wat sectoractoren voeren beleidsrelevant onderzoek, met resultaten die interessant zijn voor de gehele sector. Het delen van die informatie wil ik maximaal aanmoedigen.

//

2 INZET OP EEN RIJK EN DIVERS CULTUREEL-ERFgoedLANDSCHAP

Ik blijf inzetten op het verder versterken van het netwerk van collectiebeheerders en dienstverleners, met focus op een landelijke en regionale werking. Dankzij dit sterk uitgebouwd netwerk is er in het Vlaamse cultureel-erfgoedlandschap niet enkel aandacht voor de topwerken en collecties in grote instellingen, maar ook voor de talloze kleinere en lokale collecties, vaak bewaard door organisaties die cultureel-erfgoedwerking niet als hoofdtaak hebben.

2.1 FINANCIËLE VERSTERKING

Het Vlaams Regeerakkoord voorziet een verdere financiële versterking van de cultureel-erfgoedsector. Ook zonder de impact van corona staat de sector onder druk: het takenpakket en de professionalisering nemen toe, maar de noodzakelijke financiering volgt niet altijd.

Voor de werkingssubsidies op het Cultureelerfgoeddecreet voorzie ik verdere financiële versterking bij de grote cultureel-erfgoedronde 2024-2028. Vorig jaar verhoogde ik het budget voor de regionale dienstverlening door cultureel-erfgoedcellen al structureel met 26% voor de periode 2021-2026 (inclusief het afsluiten van vijf nieuwe convenants met intergemeentelijke samenwerkingsverbanden). Daarnaast zal ik de cultureel-erfgoedtijdschriften – en de bijhorende middelen – opnieuw opnemen in het Cultureelerfgoeddecreet. Voor het tijdschriftenbeleid voor de gehele cultuursector bleek dat een inbedding in de sectorale decreten de beste oplossing blijft.

Voor de projectwerking – van groot belang om de werking te versterken en om experiment en vernieuwing te faciliteren – blijf ik voldoende middelen voorzien. Bij de herziening van het decreet bekijk ik de mogelijkheden om de projectsubsidies ook open te stellen voor regionale projecten van organisaties met een kwaliteitslabel of werkingssubsidies op het Cultureelerfgoeddecreet.

Organisaties vinden nog te weinig de weg naar de projectondersteuning, zowel binnen als buiten het Cultureelerfgoeddecreet. Daarom wil ik die mogelijkheden duidelijk communiceren. Dat geldt ook voor Europese en internationale subsidies.

Ook versterk ik de cultureel-erfgoedsector via andere instrumenten dan het Cultureelerfgoeddecreet. Zo zet ik in op het verbeteren van de infrastructuur van de organisaties, onder andere de vernieuwing van het KMSKA, het nieuwe gebouw voor het M HKA en de tentoonstellingshal van Musea Brugge. Met de uitwerking van een indenniteitsregeling voor inkomende bruiklenen komt er zuurstof om in te zetten op projecten of tentoonstellingen met internationale uitstraling. Ik optimaliseer ook de regeling rond inbetalinggeving cultuurgoederen, wat bijdraagt aan de collectievorming van onze musea. Verder zet ik via het Topstukkenfonds in op de verwerving van topstukken en sleutelwerken en via het Kunstendecreet op de aankoop van

//

Meerdere organisaties hebben een kwaliteitsvolle werking met een internationale uitstraling en relevantie. Ik zal daarom een nieuwe procedure voor aanduiding van cultureel-erfgoedinstellingen opstarten.

De aanduidingsprocedure zal gelijkaardig verlopen aan die op het Kunstendecreet, waardoor niet meer gewerkt wordt met een open oproep. Een commissie met voldoende brede vertegenwoordiging van internationale experts zal alle geselecteerde cultureel-erfgoedorganisaties beoordelen. Verdere details over de meertalige procedure zullen tijdig aangekondigd worden. Ik verwacht in elk geval van alle aangeduide cultureel-erfgoedinstellingen dat ze ten volle inzetten op de prioriteiten in deze visienota.

Landelijke en regionale indeling

Vooraleer collectiebeherende organisaties werkingssubsidies kunnen ontvangen, moeten ze ingedeeld worden bij het landelijke of regionale niveau. Momenteel moet die indeling elke beleidsperiode opnieuw aangevraagd worden. Uit de evaluatie van de aanvraagronde 2019-2024 blijkt dat de procedure arbeidsintensief en tijdrovend is, terwijl het resultaat in de ruime meerderheid van de gevallen neerkomt op de bevestiging van het bestaande indelingsniveau. Bij de wijziging van het Cultureelerfgoeddecreet zal de indeling daarom permanent gemaakt worden, maar gekoppeld aan een evaluatiesysteem. Enkel als er tegenindicaties zijn of wanneer een ander indelingsniveau gevraagd wordt, moet een beoordelingscommissie zich uitspreken over het indelingsniveau. Dat betekent een belangrijke vermindering van de plan- en werklust voor aanvragers en beoordelaars.

Momenteel ligt er voor regionaal ingedeelde organisaties een financiële bovengrens vast voor de werkingssubsidie. Deze bepaling wil ik bij de herziening van het decreet niet behouden. Net als voor andere werkingssubsidies moet de hoogte van het bedrag bepaald worden door de kwaliteit van de aanvraag en de noden die de organisatie wil beantwoorden.

In het huidige decreet zijn bepaalde collectiebeherende organisaties (o.m. universitaire erfgoedbibliotheken en bepaalde stadsarchieven) uitgesloten van indeling en werkingssubsidies op basis van de bepalingen rond 'op zichzelf staande werking' in artikel 48 van het Cultureelerfgoeddecreet. Ook die bepalingen herbekijk ik bij het optimaliseren van het decreet. Wanneer de cultureel-erfgoedwerking deel uitmaakt van een overkoepelende werking, zal de financiële ondersteuning wel steeds bijkomend zijn ten opzichte van de hoofd financiering.

Kwaliteitslabel

Het kwaliteitslabel is een essentieel erkenningsinstrument voor musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken. Het geeft erkenning aan een kwaliteitsvolle werking, die aan basisnormen voldoet. Het hebben van een label scheidt vertrouwen, zorgt ervoor dat de organisaties deel uitmaken van een netwerk en geeft de mogelijkheid een beroep te doen op de decretale projectsubsidies.

Organisaties die over het kwaliteitslabel beschikken en geen werkingssubsidies hebben, zijn tevreden over de erkenning. Ze geven wel aan onvoldoende betrokken te zijn bij het Vlaamse beleid en behoefte te hebben aan doorgroeimogelijkheden. Ik vraag aan de dienstverlenende

////////////////////////////////////

van eventuele nieuwe noden. Het is aan de organisaties om in hun aanvragen de noden duidelijk in kaart te brengen en te benoemen hoe ze daaraan willen beantwoorden. Dat geldt zowel voor bestaande als eventuele nieuwe werkingen. Bij het ontwikkelen van de langetermijnvisie (zie II. 1.1 Ontwikkelen langetermijnvisie) moet er aandacht zijn voor het capteren van de nieuwe evoluties én noden op het vlak van ondersteuning.

Regionale dienstverlenende rollen

Door hun afwijkende beleidsperiode (die de lokale legislatuur volgt) nam ik vorig jaar al de beslissing om de regionale dienstverlenende rollen te versterken en uit te breiden. Een volgende beslissing over het toekennen van werkingssubsidies aan deze organisaties zal genomen worden door mijn opvolger.

Voor de regionale dienstverlenende rollen is de regiovorming van de Vlaamse Regering in ieder geval van bijzonder belang. Naar een volgende beleidsperiode is op dat vlak het vereenvoudigen van de soms complexe beheersstructuren belangrijk (zie II. 6.3 Het beperken van structuren en overhead).

Dienstverlening en kennisdeling door collectiebeherende organisaties

Collectiebeherende organisaties ontvangen een werkingssubsidie die in eerste instantie gericht is op het werken rond de eigen collectie. Ze bouwen er kennis en expertise over op die ze ook delen met de sector en het bredere veld. Die kennisdeling is waardevol en moet tot zijn recht komen in de aanvragen voor werkingssubsidies van collectiebeherende organisaties.

Collectiebeherende organisaties kunnen ook een – afzonderlijke – aanvraag indienen voor een dienstverlenende rol, gericht op ondersteuning van de cultureel-erfgoedwerking bij andere actoren. Er is een groot verschil tussen kennis- en expertisedeling in het kader van een collectiebeherende werking langs de ene kant en een structurele dienstverlenende rol langs de andere. Een dienstverlenende rol vertrekt vanuit een uitgebreide analyse van de noden in het veld rond een bepaald thema, en is gericht op de ondersteuning van andere actoren via een uitgebouwde dienstverlening rond dat thema. Beide vormen van dienstverlening en kennisdeling blijven nuttig en relevant voor de collectiebeherende organisaties.

2.2.3 Organisatie Immaterieel erfgoed

Het decreet voorziet in een afzonderlijke werkingssubsidie voor een organisatie die specifiek werkt rond immaterieel erfgoed. Het decretale takenpakket van deze organisatie gaat breder dan enkel dienstverlening.

De huidige beheersovereenkomst met de organisatie immaterieel erfgoed focust meer op de verbrede invulling van immaterieel erfgoed dan op de ondersteuning van de gesubsidieerde cultureel-erfgoedsector. In de volgende beleidsperiode moet het ondersteunen van de reeds gekende cultureelerfgoedactoren en – gemeenschappen zeker voldoende aandacht krijgen. Bij de erkende en gesubsidieerde cultureel-erfgoedsector bestaat een grote nood aan begeleiding en expertiseopbouw om immaterieel erfgoed een volwaardige plaats te geven in de werking. De oefening gericht op het verder concretiseren van de decretale functies voor immaterieel-

////////////////////////////////////

hedendaagse kunsten stemt de betreffende commissie optimaal af met de collectieprofielen van de musea.

Daarnaast kan een doorgedreven inzet op collectiemobiliteit of bruikleenverkeer de collecties versterken. Een grote en lang gekende uitdaging om belangrijke en internationale bruiklenen aan te moedigen is het invoeren van een indenniteitsregeling die de verzekeringskosten bij internationale tentoonstellingen kan drukken. Concreet stelt de overheid zich binnen een dergelijke regeling garant ten aanzien van de bruikleengever in geval van schade of verlies. Kunstwerken onder indenniteitsdekking hoeven slechts gedeeltelijk verzekerd te worden via een commerciële verzekering. Het is mijn bedoeling om nog in de loop van 2021, samen met mijn collega bevoegd voor Financiën en Begroting, een voorstel tot indenniteitsdecreet in te dienen bij het parlement.

Samenwerking met private verzamelaars biedt eveneens kansen om de collecties te versterken. Ik moedig de sector aan om die samenwerkingsmogelijkheden verder te verkennen. In 2021 laat ik ter ondersteuning een onderzoek uitvoeren naar de samenwerkingsmogelijkheden tussen particuliere verzamelaars of private instellingen en de (semi-)publieke cultureel-erfgoedorganisaties. Het gaat niet enkel om het samenwerken met collectiebeherende organisaties maar ook met dienstverlenende organisaties, en de uitdagingen die zij kennen. Het onderzoek richt zich op het in kaart brengen van de bestaande samenwerkingen en van de noden en eigenheden van beide partijen. Er is immers nog veel onduidelijkheid over de wensen, noden en behoeften van privéverzamelaars en erfgoedorganisaties, de samenwerkingsmogelijkheden tussen beide en het scheppen van een duidelijk kader voor deze samenwerking. Waar mogelijk zal ik faciliteren in het tot stand brengen van samenwerking tussen private verzamelaars en cultureel-erfgoedorganisaties, zoals ik bijvoorbeeld deed bij het S.M.A.K. en de Collectie Matthys-Colle.

Bij collectievorming moet nadrukkelijk aandacht besteed worden aan het zorgvuldig verwerven van erfgoed. Het voeren van een voorafgaand grondig herkomstonderzoek en het naleven van de deontologische codes op dat vlak zijn daarbij essentieel. Bijzondere waakzaamheid is vereist voor roofkunst, illegale handel en vervalsingen.

3.1.3 Behouden van erfgoed

Om het erfgoed met zorg te bewaren voor toekomstige generaties zijn kwaliteitsvolle bewaaromstandigheden en maatregelen voor het behoud van het erfgoed nodig. Collectiebeherende organisaties moeten voldoende aandacht besteden aan het kwaliteitsvol behouden van collecties en daarvoor ook voldoende middelen vrijmaken.

In het collectiemanagement moeten organisaties keuzes maken op basis van risico- en kosten-batenanalyses. Het is belangrijk dat het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen op de hoogte is van de mogelijke risico's en gevolgen van terreurdreiging, vandalisme en iconoclasme, grotere temperatuurschommelingen, intensievere neerslag of droogte, verhoogde fijnstofconcentratie ... Het werken met erfgoed kan ook gevaren met zich meebrengen, zoals de aanwezigheid van asbest. Een aangepast beleid dat inspeelt op die risico's is nodig. Niet alle erfgoed vereist daarbij

//

het initiëren of samenwerken voor onderzoek. Ik bekijk daarbij of de prioriteiten voor de infrastructuursubsidies 2022-2026 financiële hefboomen kunnen realiseren voor een betere depotinfrastructuur.

In dit verband wijs ik ook op het belang van de Digitale Bibliotheek der Nederlandse Letteren (DBNL). Deze opmerkelijke digitale samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen presenteert vandaag 5.000.000 kwalitatief gedigitaliseerde teksten uit de literatuur, taalkunde en cultuurgeschiedenis uit het Nederlandse taalgebied integraal aan het publiek. De voorbije jaren wist de Vlaamse Erfgoedbibliotheken vzw de Vlaamse aanwezigheid in DBNL te versterken en een inhaalbeweging voor Vlaamse teksten te realiseren. Zowel het aantal Vlaamse teksten in DBNL als het publieksbereik van DBNL namen sterk toe. Om de Vlaamse aanwezigheid in DBNL structureel te versterken, ga ik het gesprek aan met de Nederlandse Taalunie. De Taalunie voorziet het leeuwendeel van de middelen voor DBNL.

4.2 DIGITALE TRANSFORMATIE VANUIT EEN NETWERKMODEL

Om de digitale transformatie van de brede cultuursector op een meer gecoördineerde manier te realiseren, neemt de Vlaamse overheid een regierol op en werkt ze aan een strategisch beleid vanuit een netwerkmodel over de grenzen van deelsectoren en specifieke doelgroepen heen.

In het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht wordt een stappenplan uitgewerkt om te groeien naar een dergelijk netwerkmodel. Deze oefening gebeurt in een bredere samenwerking tussen het departement en Digitaal Vlaanderen. Het is de bedoeling om een gedeelde dienstverlening voor individuele organisaties te ondersteunen, en zo te zorgen voor schaalvoordelen. Het gebruik van uitwisselingsstandaarden in functie van een datagedreven beleid staat daarbij nadrukkelijk voorop. De pre-analyse 'Digitale transformatie van het culturele ecosysteem' is intussen beschikbaar op de website van mijn departement.

Ik breng een cultuurbreed netwerk van kernspelers tot stand via dialoog en door het opnemen van taken in de beheersovereenkomsten met deze spelers. Het netwerk zal een meer gecoördineerde en gezamenlijke aanpak realiseren voor de digitale uitdagingen. Het netwerk moet eveneens duiden hoe collectief opgezette dienstverleningen zoals collectieregistratie of duurzame bewaring technisch en organisatorisch aangestuurd worden.

Ook in de dialoog met lokale besturen besteed ik specifieke aandacht aan een digitaal beleid en de rol die lokale besturen en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden binnen het netwerk kunnen spelen.

Ik verwacht van alle gesubsidieerde organisaties dat ze actief nadenken over de digitale processen in hun werking, en daarop een realistische visie en strategie ontwikkelen. Die visie en aanpak omvatten zowel de collectiegebonden als de zakelijk-organisatorische processen. Organisaties moeten bekijken wat de digitale transformatie betekent voor de uitvoering van de functies van de cultureel-erfgoedwerking, maar ook voor het HR-beleid, het communicatiebeleid en het databeleid voor de monitoring. Waar relevant en mogelijk worden de uitdagingen gezamenlijk en in samenwerking aangepakt.

////////////////////////////////////

De digitale zichtbaarheid en toegankelijkheid van de collecties is een belangrijk punt, net als de digitale participatie doorheen de hele werking. Het gebruikersperspectief staat hierbij centraal. Bij het uitwerken van de visie moeten organisaties zich bewust zijn van nieuwe ethische vraagstukken en de problematiek van auteursrechten, privacy en GDPR.

4.3 VIER PIJLERS IN HET BELEID VOOR DIGITALE TRANSFORMATIE

De visienota 'Een Vlaams cultuurbeleid in het digitale tijdperk' uit 2017 vormt het vertrekpunt voor de verdere beleidsvorming en -uitvoering. Het beleid voor digitale transformatie wil ik ondersteunen op basis van vier pijlers: digitale infrastructuur, digitale content, digitale innovatie en digitale competenties.

4.3.1 Digitale infrastructuur

De sector heeft nood aan betaalbare en duurzame opslagcapaciteit voor digitale data. Op individuele basis kunnen organisaties deze nood niet oplossen.

Er zijn verschillende spelers die al diensten aanbieden en nieuwe gemeenschappelijke opslagmogelijkheden bekijken. De Vlaamse overheid wil vanuit haar regierol de bestaande initiatieven verder op elkaar afstemmen, zodat het aanbod aansluit op de noden en de mogelijkheden van de hele sector. De Vlaamse overheid ziet erop toe dat digitale infrastructuur aansluit bij de gemaakte afspraken en standaarden en zal impulsen geven voor ontbrekende componenten.

Ter ondersteuning van de digitale collectieregistratie en -ontsluiting beschikt de erfgoedsector vandaag over twee centrale databanken (ErfgoedInzicht en Erfgoedplus). Sinds de afslanking van de provincies coördineert en continueert mijn departement deze databanken en de bijhorende technische en meer inhoudelijke ondersteuning. Momenteel loopt een onderzoekstraject dat zal leiden tot een centraal collectieregistratiesysteem in navolging van deze voormalige provinciale initiatieven. Op korte termijn wil ik de realisatie van het nieuwe systeem en de nodige ondersteuning hierbij voorstellen, zodat de sector een duidelijk perspectief heeft om mee rekening te houden. Dit systeem zal ook compatibel zijn met de OSLO-uitwisselingsstandaard voor cultureel erfgoed.

4.3.2 Digitale content

Ik verwacht van organisaties dat ze vanuit een digitaliseringsstrategie inzetten op het creëren en bewaren van digitale content en bijhorende data, zowel inhoudelijke data verbonden aan de collectie als zakelijk-organisatorische data uit bijvoorbeeld ticketingsystemen. Data zijn de grondstof voor een digitale transformatie. Om deze data makkelijk onderling uitwisselbaar te maken, moeten de nodige afspraken gemaakt en nageleefd worden. De OSLO-uitwisselingsstandaard cultureel erfgoed werd met dat doel ontwikkeld en is de norm voor de

//

steeds scherper. Deze digitale profielen zijn evenwel slechts in beperkte aantallen beschikbaar voor de sector. Naast inspanningen om dergelijke digitale profielen aan te trekken, moeten organisaties inzetten op het verhogen van de digitale competenties bij alle medewerkers. Op korte termijn blijven 'training on the job', kennisuitwisseling en begeleiding vanuit de kernspelers essentieel. Cultuurconnect startte een opleidingstraject Digitaal Leiderschap binnen de cultuursector in 2020, waardoor medewerkers vanuit hun eigen case aan de bouwstenen van een digitale strategie voor hun organisatie kunnen werken. Ik zal toezien op de continuïteit van dit initiatief. Vanuit spelers zoals meemoo, FARO, Archiefbank Vlaanderen/Archiefpunt, Vlaamse Erfgoedbibliotheken, Vlaamse Kunstcollectie, publiq en Cultuurconnect verwacht ik een gecoördineerd aanbod en begeleiding die aan de behoeftes voor digitale maturiteit tegemoetkomen.

Het afstemmen tussen de kernspelers en het zoeken naar een complementaire dienstverlening vraagt blijvend aandacht. De diversiteit aan organisaties en maturiteitsniveaus binnen de sector mag daarbij niet uit het oog verloren worden. Een gemeenschappelijke en gecoördineerde aanpak is noodzakelijk, wat leidt tot een gediversifieerde ondersteuning en begeleiding. Platformen zoals CEST en TRACKS, ingebed binnen meemoo, blijven belangrijke en dynamische instrumenten om de sector te ondersteunen. Er liggen ook kansen in het verder afstemmen van het opleidingsaanbod van onderwijsinstellingen op de nodige competenties in de sector. De dialoog die FARO hierover al aangaat met onderwijsinstellingen moedig ik verder aan. Op termijn moeten die inspanningen zorgen voor een sterkere aanwezigheid van de nodige (digitale) competenties binnen de sector.

////////////////////////////////////

5 IEDEREEN VOOR ERFGOED, ERFGOED VOOR IEDEREEN

Cultureel-erfgoedorganisaties zetten ten volle in op hun maatschappelijke rol. Ze zetten in op een breed bereik en het betrekken van de bevolking. De interactie met het publiek beperkt zich al lang niet meer tot tentoonstellingen en het openstellen van de leeszaal. Cultureel-erfgoedorganisaties gaan het gesprek aan met het publiek en treden steeds meer buiten de muren van de eigen instelling. Ze gaan de wijken in en kijken hoe cultureel erfgoed relevant kan zijn voor iedereen. Een goed voorbeeld van dit laatste is het welzijnsgericht erfgoedwerk, zowel gericht op algemeen psychisch welbevinden als op reminiscentie bij een oudere doelgroep.

Ik vind het bijzonder belangrijk dat cultureel-erfgoedorganisaties hun maatschappelijke taak ten volle kunnen opnemen: het cultureel erfgoed is onze gemeenschappelijke erfenis, we moeten de hele samenleving hierbij betrekken.

5.1 IEDEREEN VOOR ERFGOED

Cultureel-erfgoedorganisaties maken ontmoeting mogelijk en stimuleren kennisuitwisseling. Ze stellen zich daarbij niet op als de hoeders van de enige waarheid. Niet enkel professionele cultureel-erfgoed specialisten hebben immers relevante kennis en inzichten over erfgoed.

5.1.1 Participeren

Niet toevallig voegde het decreet van 2017 'participeren' toe als vijfde functie aan de kerntaken van cultureel-erfgoedwerking. Het versterken van participatie en het binnenhalen van externe expertise is relevant voor de gehele werking, niet enkel voor publiekswerking.

Ik verwacht niet dat cultureel-erfgoedorganisaties altijd en overal inzetten op participatie. Participatieprocessen zijn erg tijds- en middelenintensief en zullen niet voor iedere uitdaging het meest gepaste antwoord zijn. Ik verwacht wel dat organisaties een duidelijke en gedragen visie ontwikkelen op welke punten actieve participatie een meerwaarde kan zijn in de werking en daar duidelijke prioriteiten en acties voor bepalen. In de vorige beleidsperiode was die functie nieuw en werd inzetten op participeren vooral aangemoedigd. In de aanvragen voor de volgende beleidsperiode verwacht ik een voldragen visie, die geïntegreerd is in het geheel van de werking.

5.1.2 Meerstemmigheid en gecontesteerd erfgoed

Cultureel-erfgoedorganisaties vertellen meerlagige verhalen, met aandacht voor verschillende doelgroepen en met linken naar het heden en de toekomst. Steeds meer is er daarbij aandacht voor meerstemmigheid: het aan bod laten komen van verschillende standpunten en rekening

////////////////////////////////////

6 VERSTERKEN VAN DE ZAKELIJKE WERKING

Het voeren van een performant en hedendaags zakelijk beleid is essentieel om een professionele cultureel-erfgoedwerking uit te bouwen. Dat omvat verschillende aspecten zoals een transparant financieel beleid, een kwaliteitsvol personeelsbeleid, een gezonde bestuurscultuur, ondernemingszin, marketing... Het voorbije decennium professionaliseerde de sector aanzienlijk. Ik wil de zakelijke werking van de cultureel-erfgoedorganisaties verder helpen versterken.

6.1 MOTIVATIE SUBSIDIEVRAAG EN BELANG VAN CULTUREEL ONDERNEMERSCHAP

Werkingsubsidies blijven voor de meeste cultureel-erfgoedorganisaties de voornaamste bron van financiële middelen. Dat is logisch, inkomstenmaximalisatie is niet het doel van cultureel-erfgoedwerking. Het inzetten van de gemeenschapsmiddelen moet wel op een verantwoorde en beargumenteerde manier gebeuren.

De subsidiegraad verschilt sterk tussen individuele organisaties én deelsectoren. Voor sommige organisaties dekt de werkingssubsidie van de Vlaamse overheid tot 90% van de kosten, bij andere is dat slechts 10%. De voornaamste verklaring van dat verschil ligt in de aard van de rechtspersoon: vzw's beschikken doorgaans slechts over beperkte eigen middelen, terwijl organisaties die deel uitmaken van een stad of gemeente veel vaker kunnen rekenen op een sterke financiële ondersteuning door de eigen inrichtende macht. Steden en gemeenten treden in deze gevallen op als hoofdfinancier van de werking, de Vlaamse overheid treedt op als secundaire financier. Uiteraard blijft de mate waarin een beroep kan worden gedaan op andere financiering een element bij het bepalen van de werkingssubsidie. Daarbij verwacht ik van alle organisaties dat ze de nood aan werkingssubsidies heel duidelijk beargumenteren. Het gaat zowel om de noodzaak van de werking die men wil ontwikkelen als om de noodzaak daarvoor een werkingssubsidie te ontvangen.

Organisaties moeten in hun aanvraag ook aangeven hoe ze inzetten op het genereren van bijkomende middelen, rekening houdend met de mogelijkheden van de organisatie. Waar het kan, moeten inspanningen geleverd worden voor bijvoorbeeld het aantrekken van private investeerders en sponsoring, het stimuleren van crowdfunding en giften, het ontwikkelen van specifieke arrangementen, het ontwikkelen en implementeren van nieuwe zakelijke modellen of het voeren van een gedifferentieerd prijsbeleid.

Daarnaast gaat het ook om efficiënt en effectief samenwerken, onder andere via publieke, private of cross-sectorale initiatieven, collectiemobiliteit, langdurige bruiklenen of door het delen of gemeenschappelijk organiseren van backoffice taken (zie ook II. 6.3 Het beperken van structuren en overhead). Cultuurloket is het aanspreekpunt voor de professionalisering in de cultuursector, cultureel ondernemerschap en aanvullende financiering. Ook de 'Conceptnota aanvullende

////////////////////////////////////

stimuleren vaste regio's af. Op 12 maart 2021 keurde de Vlaamse Regering een kadernota goed die de visie op regiovorming weergeeft, de referentieregio's definitief vastlegt en de verdere aanpak tijdens deze regeerperiode bepaalt. Binnen die regio's moeten alle vormen van intergemeentelijke samenwerking plaatsvinden, zowel de bestaande als nieuwe samenwerkingen. Die oefening heeft een impact op de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die worden ondersteund voor een regionale dienstverlenende rol binnen het Cultureelerfgoeddecreet. De dienstverlenende rollen zullen zich moeten enten op de bepalingen over de referentieregio's tegen het indienen van een aanvraag voor de volgende beleidsperiode 2027-2032. Ik vraag om de oefening mee op te volgen en daarop in te spelen.

6.4 GOED BESTUUR

Het is mijn ambitie om tijdens deze regeerperiode de nodige aandacht te besteden aan goed bestuur. Zo zal ik bij de herziening van het Cultureelerfgoeddecreet nagaan of inzichten uit de nieuwe Bestuurscode Cultuur, in 2020 gelanceerd als hefboom voor discussie en reflectie over 'goed bestuur', een aanpassing vereisen van de bestaande regelgeving. Goed bestuur gaat voor mij in ieder geval verder dan het klassieke begrip van wat goed bestuur van organisaties is. Ik streef naar een meer dynamische toepassing van de achterliggende principes.

Ik wil dat organisaties reflecteren over hun organisatiestructuur en -cultuur, en rekening houden met nieuwe uitdagingen die zich stellen. De veranderende relatie met het publiek en de maatschappij beïnvloedt de manier waarop cultureel-erfgoedorganisaties zich organiseren. Dit vraagt niet alleen nieuwe expertise en vaardigheden en een andere aanpak, het heeft impact op de hele organisatiecultuur. Deze evoluties vragen tijd – en uiteraard moet elke organisatie hier keuzes in kunnen maken. In algemene zin betreft het evenwel een vraag die bij alle organisaties aandacht verdient: in welke mate is de organisatiestructuur aangepast aan de veranderende manier van werken?

6.5 EEN KWALITEITSVOL PERSONEELS- EN VRIJWILLIGERSBELEID

Ik vraag meer aandacht voor een kwaliteitsvol personeels- en vrijwilligersbeleid. Enkel met voldoende middelen en een goed competentiebeleid is een volwaardig en eerlijk personeelsbeleid mogelijk, op alle niveaus. Ook voor vrijwilligers moet een kwalitatief beleid – vanuit een duidelijke visie – gegarandeerd worden. Voor vrijwilligerswerking lijkt er een nood aan verjonging te bestaan om cultureel-erfgoedgemeenschappen in stand te houden.

De Vlaamse overheid nam in 2016 het initiatief om het vrijwilligersbeleid op Vlaams niveau meer gecoördineerd aan te pakken, om zo intersectoraal te komen tot een beter vrijwilligersklimaat. Het doel is te komen tot een betere bescherming, ondersteuning en waardering van vrijwilligers. Er werd een visie, een doelstellingenkader en een concreet actieplan uitgewerkt, met als

////////////////////////////////////

7.2 INTERNATIONAAL PUBLIEKSBEREIK

Ook het bereiken van een internationaal publiek staat hoog op mijn agenda. Door de coronacrisis is het internationaal cultuurtoerisme zo goed als stilgevallen, maar het is slechts een kwestie van tijd voor de internationale bezoekers opnieuw de weg vinden naar ons erfgoed. Dat erfgoed, zowel cultureel als onroerend, vormt immers een groot deel van de aantrekkingskracht van Vlaanderen. Het is een aantrekkingskracht waarop ook Event Flanders inspeelt, het samenwerkingsverband tussen Cultuur, Toerisme en Sport rond internationale evenementen. Door belangrijke erfgoedmomenten, zoals toptentoonstellingen, te ondersteunen en te ontwikkelen geven we ons erfgoed uitstraling tot ver over de grens.

De internationale uitstraling is belangrijk en de internationale bezoekers verwelkomen we met bijzonder veel plezier. Toch mag het maximaliseren van het aantal bezoekers niet het enige doel zijn: er moet een evenwicht zijn tussen de draagkracht van het erfgoed en de omgeving, en de duurzaamheid van het publieksbereik. De impact op langere termijn moet mee in rekening gebracht worden.

Mijn collega, bevoegd voor Toerisme, en ik, als minister van Cultuur, vinden elkaar in deze noodzaak aan duurzaamheid in het publieksbereik (zie II. 8.2.2 Toerisme).

Met het virtuele Museum van Vlaanderen willen we ook een internationaal publiek bereiken én aanzetten om de collecties ook fysiek te bezoeken (zie II. 4.1 Het Museum van Vlaanderen en het belang van digitale interactie).

7.3 KENNISDELING

Op het vlak van kennisdelen en netwerken zijn er nog veel mogelijkheden. De bestaande internationale structuren en kernspelers zijn vaak onvoldoende gekend. Veel cultureel-erfgoedorganisaties zijn internationaal goed vernetwerkt en nemen internationale mandaten op, maar dat wordt niet systematisch in kaart gebracht.

Ik vraag mijn departement, FARO en de sector verder af te stemmen over de noden op het vlak van internationale werking en te onderzoeken hoe de bestaande actoren en netwerken sterker in kaart gebracht kunnen worden. Zo krijgt iedereen beter zicht op mogelijk relevante contacten, aanspreekpunten en netwerken.

Op het vlak van kennisdeling blijft het ook belangrijk internationale evoluties op te volgen en expertise in Vlaanderen binnen te brengen. In samenspraak met mijn departement analyseerde FARO in aanloop naar deze strategische visienota internationale tendensen die relevant zijn voor cultureel-erfgoedwerking.

Ze identificeerden daarbij 6 belangwekkende evoluties:

////////////////////////////////////

deze verbinding niet als doel hebben, komen niet in aanmerking. Dat is momenteel een lacune in het ondersteuningsbeleid voor cultureel erfgoed. Bij de herziening van het Cultureelerfgoeddecreet bekijk ik op welke wijze dit decreet aan de belangrijkste noden tegemoet kan komen.

Wat de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden betreft, bieden zowel het Cultureelerfgoeddecreet als het Bovenlokaal Cultuurdecreet ondersteuning aan. Sommige intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ontvangen vanop beide decreten een subsidie. Ik vraag mijn departement om de aanvraag- en toezichtprocedures waar mogelijk op elkaar af te stemmen. Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zullen ook oog moeten hebben voor de regiovorming die de Vlaamse Regering vooropstelt (zie II. 6 Versterken van de zakelijke werking).

8.1.3 Kunstenbeleid

Kunsten en cultureel erfgoed zijn nauw met elkaar verbonden. Alle kunsten hebben een cultureel-erfgoedcomponent. Zoals ik reeds aangaf in mijn Strategische Visienota Kunsten vraag ik bijzondere aandacht voor de link tussen kunsten en cultureel erfgoed. Het zijn complementaire sectoren. Ik wil zinvolle samenwerkingen tussen beide sectoren blijvend stimuleren en versterken.

Betekenis geven aan erfgoed vanuit kunsten, met de maatstaven van vandaag

Erfgoed is enkel erfgoed doordat we er vandaag nog betekenis en waarde aan hechten. Dit is een dynamisch proces, de waarde moet telkens opnieuw bevestigd en geactualiseerd worden. Om het erfgoed relevant te maken voor vandaag moeten individuen en groepen het zich toe-eigenen en actualiseren. Hierin is de kunstensector bijzonder actief. De kunstensector gaat regelmatig aan de slag met erfgoed door het uit te voeren, te interpreteren, te actualiseren, te bevragen of er op een andere manier kritisch mee aan de slag te gaan. Dat kan gaan om de gekende referentiewerken, maar evenzeer om herontdekkingen of minder bekende tradities.

Een kwaliteitsvolle vertaling of omgang van kunst met historisch erfgoed voor een hedendaags publiek impliceert gedegen wetenschappelijk onderzoek. De inbreng van innovatieve technologie en de ontwikkeling van gerichte digitaliseringstechnieken zijn belangrijk om dit onderzoek mogelijk te maken en te valoriseren. In de dialoog tussen het erfgoed- en het kunstenveld zijn innovatie en onderzoek dan ook een katalyserende factor.

De aandacht voor innovatie én traditie in samenwerking met de kunstensector is bijgevolg een bijzonder aandachtspunt. Het is mijn ambitie om die unieke dwarsdoorsnede tussen erfgoed, kunst en technologie – tussen het verleden, het heden en de toekomst – in te passen in het door het regeerakkoord vooropgestelde traject rond het Museum van Vlaanderen.

Zorg voor het erfgoed van morgen

De kunst van vandaag creëert het erfgoed van morgen. Ik wil aandacht besteden aan de zorg voor dat kunstenerfgoed van morgen. Verscheidene tools en organisaties in de cultureel-erfgoedsector ondersteunen de kunstenuorganisaties en kunstenaars bij de erfgoedzorg. Een mooi

//

Cultuur en Onderwijs bekijken op dit moment eventuele nieuwe samenwerkingsinitiatieven rond cultuureducatie. Een initiatief dat ik als minister van Cultuur met interesse volg, is de in opmaak zijnde Canon van Vlaanderen, die gedeelde kennis over geschiedenis en cultuur van Vlaanderen wil bevorderen. Ik bekijk in welke mate de Canon van Vlaanderen een rol kan spelen bij de ontwikkeling en samenstelling van de digitale collectie van het Museum van Vlaanderen. Gezien de verwantschap tussen beide projecten onderhoud ik hiervoor contact met de Canoncommissie, die de Vlaamse regering in 2020 aanstelde.

Nog binnen Onderwijs en Vorming coördineert het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties & Studietoelagen de opmaak van beroepskwalificatiedossiers. Dergelijke dossiers bepalen welke competenties nodig zijn voor de uitvoering van bepaalde beroepen, en kunnen een basis bieden voor vorming en opleiding. Een betere afstemming tussen opleidingen en de arbeidsmarkt is een belangrijke finaliteit. Meest recent werd een dossier opgesteld voor 'erfgoedregistrator'. FARO neemt hierin een coördinerende rol op voor cultureel erfgoed en bekijkt in overleg met de sector welke profielen in de toekomst voor dergelijke dossiers zinvol zijn.

8.2.4 De academische sector

Nauw verbonden aan onderwijs, maar ook aan wetenschappelijk onderzoek en innovatie, is de samenwerking met het hoger onderwijs en de academische sector.

De recente landschapstekening academisch erfgoed van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) toont overtuigend de nauwe banden tussen de academische sector en cultureel erfgoed. De academische sector is een cruciale partner op het vlak van expertise en onderzoek, en beheert zelf ook erg rijke collecties. Heel wat van die kennis en collecties blijven nu nog te veel buiten beeld van het cultureel-erfgoedbeleid, mede doordat het huidige Cultureelerfgoeddecreet universitaire organisaties uitsluit van werkingssubsidies. Zoals aangekondigd (zie II. 2.2.1 Collectiebeherende organisaties) herbekijk ik die bepaling bij de optimalisering van het decreet.

Nauwer samenwerken en afstemmen zou voor beide partijen een grote meerwaarde zijn. De VLIR is een logische gesprekspartner, die spreekt voor de hele groep van universiteiten. Tijdens deze legislatuur verken ik de mogelijkheden om elkaar wederzijds te versterken.

8.2.5 Digitaal Archief Vlaanderen

Digitaal Archief Vlaanderen is een initiatief van het Facilitair Bedrijf van de Vlaamse overheid. Het is een gemeenschappelijke dienstverlening voor het beheeren en bewaren van digitale informatie. Deze dienstverlening is momenteel nog volop in ontwikkeling, maar staat open voor alle organisaties met een publieke taak, waardoor ze mogelijk erg relevant kan zijn voor culturele archiefwerking. Ik vraag mijn departement daarom om verdere gesprekken te initiëren en de opportuniteiten voor de cultureel-erfgoedsector meer in de diepte te verkennen.

////////////////////////////////////

III. UITVOERING VAN HET CULTURELERFGOEDDECREET

In het vorige deel gaf ik de prioriteiten voor de komende beleidsperiode in acht thema's. Die beleidsprioriteiten gaan in op de uitdagingen voor de cultureel-erfgoedsector. Ik verduidelijkte per prioriteit de stappen die ik zelf neem voor de versterking van het cultureel-erfgoedbeleid en formuleerde de verwachtingen naar de cultureel-erfgoedorganisaties. In dit derde en laatste deel maak ik duidelijk op welke wijze die prioriteiten en verwachtingen worden getoetst bij de beoordeling van de aanvragen. Eerst ga ik evenwel in op de geplande optimalisering van het Cultureelerfgoeddecreet.

1 OPTIMALISERING CULTURELERFGOEDDECREET

Het Cultureelerfgoeddecreet is het belangrijkste instrument van de Vlaamse overheid voor het ondersteunen van de cultureel-erfgoedsector, vooral door middel van het toekennen van werkingssubsidies en projectsubsidies. De voorbije twee decennia werd het regelgevend kader voor de verschillende types cultureel-erfgoedorganisaties steeds meer op elkaar afgestemd. Het Cultureelerfgoeddecreet van 2017 vatte voor het eerst alle types werkingen onder een gemeenschappelijke koepel.

De voorbije jaren evalueerde mijn departement het Cultureelerfgoeddecreet van 2017 grondig. Dit gebeurde in samenspraak met de beoordelaars en de aanvragers. Uit de evaluaties blijkt dat het decreet een robuuste basis biedt voor het kwalitatief beoordelen voor alle types werkingen. Wel kwamen er een aantal verbeterpunten naar voren, vooral rond de procedures en de toetsing van de criteria, die een decretale wijziging vereisen.

Parallel startte mijn departement met de afstemming tussen de drie grote cultuurdecreten: het Cultureelerfgoeddecreet, het Kunstendecreet en het decreet Sociaal-Cultureel Werk. Deze 'herijking' zal de cultuurdecreten procedureel meer op elkaar afstemmen, terwijl de ruimte voor sectorspecifieke differentiatie behouden blijft. Bij de herziening van het Cultureel-erfgoeddecreet zullen waar mogelijk dezelfde formuleringen en definities gehanteerd worden als in de andere cultuurdecreten.

Daarom acht ik het noodzakelijk om het komende jaar het Cultureelerfgoeddecreet te optimaliseren. De inhoudelijke krachtlijnen van het huidige decreet blijven dezelfde. De wijzigingen focussen op het bijschaven van de procedures, het verminderen van de plan- en werklust en de afstemming met de andere cultuurdecreten.

////////////////////////////////////

2 TOETSING BELEIDSPRIORITEITEN

De toetsing van de beleidsprioriteiten en verwachtingen uit deze visienota zal op twee manieren gebeuren in de beoordeling van aanvragen.

2.1 NADERE BEPALING BIJ DECRETALE CRITERIA

Ten eerste geven deze prioriteiten en verwachtingen nadere bepaling aan de verschillende decretale criteria op basis waarvan aanvragen getoetst worden. In deel 2 formuleer ik heel wat verwachtingen omtrent diverse aspecten van de werking. Deze verwachtingen gelden voor alle types gesubsidieerde organisaties, tenzij anders aangegeven. Uiteraard moet hier rekening gehouden worden met de aard van de werking, het indelingsniveau en de eigenheid van de organisatie.

Zoals aangekondigd start ik de procedure om het Cultureelerfgoeddecreet te optimaliseren. Dit betreft geen grote wijzigingen, wel verbeteringen aan de bestaande procedures en het opvangen van lacunes. Deze optimalisering zal ook impact hebben op de formulering van de beoordelingscriteria. Ter voorbereiding van de aanvraagronde 2024-2028 zal mijn departement een overzichtstabel opstellen, die de verwachtingen uit deze visienota duidelijk koppelt aan de vernieuwde criteria voor werkingssubsidies. Mijn departement communiceert hierover naar aanvragers en beoordelaars.

2.2 AANDACHTSPUNTEN VOOR CRITERIUM STRATEGISCHE VISIENOTA CULTUREEL ERFGOED

Ten tweede is er in het Cultureelerfgoeddecreet voor alle types subsidies een afzonderlijk criterium opgenomen omtrent 'het beantwoorden aan de Strategische Visienota'. Dit criterium toetst specifieke aandachtspunten. Het is niet de bedoeling hier de inzet op alle prioriteiten en verwachtingen opnieuw te toetsen. Het gaat om aandachtspunten die op basis van de analyse van de uitdagingen urgent of prioritair blijken en waaraan ik bijzonder belang hecht.

////////////////////////////////////

Volgende aandachtspunten gelden zowel voor werkings- als projectsubsidies en voor alle types organisaties, zowel bij de uitvoering van de functies als bij de ondersteuning van andere actoren hierbij:

<p>Inzet op een rijk en divers cultureel-erfgoedlandschap: samenwerking en netwerking – ook internationaal</p>	<p>Het project/de werking besteedt prioritaire aandacht aan samenwerking en netwerken.</p> <p>Voor alle soorten werking gaat daarbij bijzondere aandacht naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - internationale samenwerking en netwerking, met name bij de cultureel-erfgoedinstellingen en de landelijke spelers; - het afstemmen over gezamenlijke uitdagingen, het zoeken naar gedeelde oplossingen en het initiëren of deelnemen aan netwerken hiervoor. <p>Voor dienstverlenende organisaties gaat bijkomend bijzondere aandacht naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de wijze waarop de werking afgestemd is met andere dienstverleners.
<p>Erfgoedzorg centraal</p>	<p>Het project/de werking besteedt prioritaire aandacht aan zorg voor erfgoed. Voor alle soorten werking gaat daarbij bijzondere aandacht naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - digitale collectieregistratie; - waarderen; - herbestemmen; - herkomstonderzoek; - het verzekeren van kwalitatief behoud en het omgaan met calamiteiten; - het afstemmen van immaterieel erfgoed- en collectiewerking.
<p>Aanmoedigen en versterken van de digitale transformatie</p>	<p>Het project/de werking gaat op een kwaliteitsvolle wijze aan de slag met digitale processen in het geheel van de werking. Het ontwikkelen van een realistische visie en strategie vanuit de structurele werking, is daarbij in de eerste plaats belangrijk.</p> <p>Ook projectaanvragen moeten gekaderd zijn binnen een dergelijke visie en strategie en tot stand komen in afstemming, en/of onder begeleiding van dienstverlenende spelers die de digitale transformatie van de sector ondersteunen.</p>
<p>Iedereen voor erfgoed, erfgoed voor iedereen</p>	<p>Het project/de werking zet in op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het versterken van het participeren; - het verbreden van het bereik, ook naar moeilijker bereikbare doelgroepen; - een kwaliteitsvol aanbod voor en het betrekken van kinderen en jongeren.

